ÖZBEKİSTAN POPÜLER MÜZİK KÜLTÜRÜ

Timur VURAL*
Özge AÇIKGÖZ ÇERİ**

Özet: Bu araştırmada Özbekistan müzik kültüründen ana hatlarıyla bahsedilmiş, popüler müzik kavramının genel tanımlaması yapılmış ve bu iki konunun günümüz gençleri olarak kabul edilen Z kuşağının müzik beğenisi çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. "Günümüz Özbekistan Popüler Müziği" başlığı altında, en çok izlenen ve dinlenen 20 sanatçı ve 20 şarkıya ait veriler araştırmanın yapıldığı tarihle sınırlandırılmıştır. YouTube, İTunes, Apple Music, Shazam gibi platformların izlenme ve dinlenme grafiklerine dayalı oluşturulan veriler yorumlanarak Özbekistan gençliğinin müzikal tercihleri güncel bilgilere göre sergilenmiştir. Bu verilerden hareketle dinlenilen müzik türü, kullanılan dil gibi bulgular incelenerek analiz edilmiştir. Yapılan bu çalışmanın Türk Dünyası müzik kültürünün analizinde bir model olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Popüler Müzik, Özbekistan Popüler Müziği, Video İzlenme, Müzik Dinlenme, Müzikoloji*

Popular Music Culture of Uzbekistan

Abstract: In this research, the music culture of Uzbekistan is mentioned in outline, the general definition of the concept of popular music is presented, and these two subjects are aimed to be examined within the framework of the music taste of Generation Z, which is considered as today's youth. Under the title "Popular Music of Today's Uzbekistan", data on the 20 most watched and listened to artists and 20 songs are limited to the date of the research. The musical preferences of Uzbekistan's youth were displayed according to current information by interpreting the data created based on the viewing and listening graphs of platforms such as YouTube, iTunes, Apple Music and Shazam. Based on this data, findings such as the type of music listened to and the language used were examined and analyzed. It is thought that this study can be a model in the analysis of the musical culture of the Turkish World.

Key Words: *Popular Music, Popular Music of Uzbekistan, Video Views, Listen to Music, Musicology*

Giriş

Bir toplumu diğerlerinden ayıran ve toplum olarak kabul görmesi için birleştirici ögeler bulunmaktadır. Bu birleştirici olguların en önemlilerinden biri olan müzik her toplumda ve zamanda o toplumun kültürünü anlayabilmek için elzem olarak kabul edilmiştir.

Toplumu oluşturan bireylerin özellikle genç bireylerin anlam arayışlarında ya da kendilerini ifade edişlerinde başvurdukları olgu müziktir. Müzik kültürün en önemli parçalarında biri olarak kabul edilmektedir. "İnsan durağan bir canlı değildir. Sürekli değişen dönüşen bir canlıdır. Bu sebeple sürekli değişen müzik zevkleri olacağı fikri en temelde tutulmalıdır" (Türkmen, 2021: 174). Özellikle bahsedilen gençler ise yeni deneyimlere daha açık olmaları göz önünde bulundurulmalı ve müzik beğenilerinde de değişkenlik ve çeşitlilik olabileceği unutulmamalıdır. Müzik zevkleri birçok etkene bağlı olabilir. "Sosyal yapı; statüler roller değer yargılar kurumlar ve yerleşim yerlerinin özellikleri ile açıklanabilir. Sosyal yapı müzik zevklerini etkiler" (Türkmen, 2021: 174).

Araştırmada popüler olana ve teknolojiye eğilimin gençler arasında yaygın olduğu varsayılmıştır. Bu sebeple dijital platformlardan ve uygulamalardan *Youtube, İTunes, Apple Music, Shazam'in* kullanılması uygun bulunmuştur. Elde edilen veriler bu platformların istatistiklerine dayandırılmıştır. Çalışmada, gençlerin tercih ettikleri müzikler, tür ve dil yönüyle incelenmiştir. Araştırmada ilk olarak literatür ve kaynak tarama modeli ile bilgiler edinilmiştir. "Geleneksel araştırma modellerinde literatür taraması yol almak için sıklıkla kullanılan bir yoldur. Nicel ve nitel araştırmalarda karakteristik olarak izlenen bir model olmuştur" (Punch, 2014: 43). Araştırma verileri *Youtube, İTunes, Apple Music, Shazam* platformlarının Özbekistan için çalışmanın yapıldığı tarih baz alınarak oluşturulmuştur. Araştırma bulguları sınıflandırılıp, sanatçıların etnik kimlikleri, müzikal türler, şarkı sözlerinde kullanılan diller üzerinden yorumlanarak araştırma modeli sonuçlandırılmıştır.

* Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, TMDK, Türk Müziği Bölümü, trvural@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-8395-9916

** Uzman Müzikolog, Millî Eğitim Bakanlığı, ozge-acikgoz@hotmail.com, ORCID:0000-0002-8462-6099

DOI :10.30546/100981.1.2024.0267

1. Popüler Müzik

Dünyamızda milyarlarca insan ve çok sayıda topluluğun yaşadığı düşünüldüğünde müzik zevki konusunda kesin fikirlere ulaşmak neredeyse imkansızdır çünkü bu kesin kanıya varabilmek birçok parametre devreye girmektedir. Popüler müzikten söz edebilmek için üst başlığı olduğu düşünülen popüler kültüre değinmek gerekmektedir. Popüler kültürün karmaşık ve birbiriyle alakalı sistemler içerisinde olduğu açıktır. "Bir popüler ve önemli araştırma alanı sosyal normlarla ilgilidir, yani herhangi bir toplumda normatif olarak beklenen, geniş paylaşım alanı bulmuş ve gayriresmî olarak kişilerin zorlandığı davranış örüntüleri- Herhangi bir toplumda günlük hayatta normlar hayati olduğu kadar o toplum hakkında bilgi de verir" (Berg-Lune, 2019: 14). Tanımsal olarak popüler kültür hakkında çeşitli görüşler vardır. Bunlar arasında öne çıkan görüş ise endüstriyel bir meta olduğudur. "Kültürle ilgili birçok eleştirel çalışmada popüler kültürün bazı açılardan yüksek kültürden daha aşağıda olduğu varsayılmıştır. Yüksek kültür değerini layıkıyla takdir edecek daha fazla bilgi ve hassasiyet talep ederken popüler kültür beğeni için eğitim, bilgi ve çaba anlamında daha azıyla yetinebilmektedir" (Giddens-Sutton, 2014: 262). Popüler kültür hakkında bir diğer olumsuz görüş ise şöyledir: "Toplum üzerindeki olumsuz etkiler. Popüler kültürün yaygınlaşması yalnızca toplumun kültürel -ya da uygarlık- kalitesini düşürmekle kalmaz, aynı zamanda diktatörlüğe eğilimli demagogların kullandığı kitle ikna yollarına tuhaf bir biçimde ilgi gösteren, edilgen bir izleyici kitlesi yaratarak totaliler rejimlere çanak tutar" (Gans, 2012: 43).

Günümüzde popüler müzik, kültürel peyzajımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Akıllı telefonlarımızın playlist'leri aracılığıyla her an yanımızda taşıdığımız, radyo istasyonlarında sürekli dönen ve sosyal medyada milyonlarca takipçisi olan sanatçılar, popüler müziğin gücünü ve etkisini gösteriyor. Ancak popüler müzik sadece eğlence için bir araç değil; aynı zamanda toplumsal ve siyasi mesajların da güçlü bir ifadesi olmuştur. Şarkı sözleri, melodiler ve ritimler, dinleyicileri etkileyen, duygusal olarak bağ kurdukları ve düşüncelerini ifade ettikleri bir platform sunar. Bu bağlamda, popüler müzik sadece bir sanat formu değil, aynı zamanda bir kültürel dönemin sesidir.

"Popüler yaşam tarzının önemli bir değişkeni, beslenme ve giyim alışkanlıklarının merkezi şekilde yönetilmesi, popüler mecralarda fonda popüler müziğin standartlaştığı tek tipleşmenin yerleşmesidir. Çeşitli sloganlara dönüştürülerek bir anlamda formülleştirilmiş yaşam tarzlarının geniş kitlelere benimsetilmesinde bazı kavramların öne çıkarılmasının ve bu yaşam biçimleriyle özdeşleştirilmesinin rolü büyüktür" (Küçükkaplan, 2016: 13-14).

"Popülerin verili bir yapı olmadığı, tarihsel olarak sürekli yeniden inşa edilen bir kategori olduğu açıktır. Kendini sürekli yeniden biçimlendirmesi popüler müziğin doğasıdır. Bu, popüler müziğin sürekli olarak durum değişimlerine bağlı deviniminden her türlü sınıfsal ya da kültürel ayrımı hem gösterebilmesinden hem de bu ayrımı ortadan kaldırabilme potansiyelini taşımasından kaynaklanır" (Erol, 2017: 101). Tüm bu görüşler popüler kültürün dolayısıyla popüler müziğin etki alanının daha çok, yeni tecrübelere ve sürekli devinime açık olmalarıyla bilinen, gençler olduğunu düşündürmektedir.

2. Z Kuşağı

Araştırmada popüler müziğin daha çok gençler tarafından dinlenildiği düşüncesiyle günümüzde ve jenerasyonların kodlarla kullanımının yaygınlığı da göz önünde bulundurularak, gen kuşaktan Z kuşağı başlığı altında bahsedeceğiz. "Popüler Müzik konuşulduğunda "ergen" kültür ilk olarak akla gelir. Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat müziği ise 50 yaş üzeri bireylerin dinlediği müzik olarak düşünülür" (Türkmen, 2021: 170).

Günümüzün en genç kuşağı olarak kabul edilen, Z kodlu kuşak için öne sürülen tarih aralıkları farklı olmakla birlikte "Z kuşağı 1995-2012 doğumlu" (Stillman, 2018: 1) olarak kabul edebilir. Bu kuşak gençleri ile ilgili birçok görüş var, bunlardan biri; "Yeni

teknolojileri, interneti, sosyal medyayı en yoğun kullanan kesim ne x lerle ne de Y'lerle yıldızları barışıyor. Yeni teknolojilerin ve iletişim kanallarının içine doğdukları için sürekli bağlı, iletişim ve etkileşim halinde oldukları bir eko-sitemin yörüngesinde yaşıyorlar. (Tarhan, 2017: 74)." Bu kuşağı anlamak için içinde bulunduğumuz ve tüm insanlığı etkileyen dijital çağı da anlamak gerekmektedir; Z kuşağının, içinde bulunduğumuz dijital çağ ile olan ilişkisi ise şöyle açıklanabilir; "Z kuşağı fiziksel yönü olan her şeyin (kişiler ve yerler gibi) dijital bir karşılığı olduğu bir dünyada doğan ilk kuşaktır. Onlar için gerçek ve sanal dünyalar doğal olarak iç içe geçmiş. Sanal dünya onların gerçekliğinin doğal bir parçasıdır (Stillman, 2018: 7). Bu çalışmada konu spesifik bir yer (Özbekistan) olmasına rağmen yerel radyo vb. yerel kaynaklar kullanılmamış, onun yerine video paylaşım/sosyal medya platformu kaynak olarak seçilmiştir. Bunun sebebi ise popüler olanla doğrudan alakalı olan Z kuşağının dijital dünyanın önemli bir bileşeni olarak düşünülmesidir.

3. Özbekistan Müziği

Ayangil'e göre Özbek musikisi dört ayrı bölge üzerinden yapılanmaktadır. 1. Şurkandarya-Kaşkardya Bölgesi, 2. Buhara-Semerkand Bölgesi, 3. Taşkent-Fergana Bölgesi, 4. Harezm Bölgesi. Yazar eserinde Şurkandarya-Kaşkaderya Bölgesinde baksı geleneğinin devam ettiğini ve Baksının dombrası ile Köroğlu hikayelerinin müzikal motifler eşliğinde söylendiğini aktarmıştır. Buhara-Semerkand Bölgesinde ise İran tarzı ezgilerin Altay ölçüleri, Çin şarkı söyleme kuralları, Türk zevki ve Moğol sesiyle birleştiği altın dilli şarkıların ve tatlı sâdalı musikişinasların merkezidir diye ifade etmiştir. Şeşmakam geleneğinin bu bölgede yaygın olduğunu dile getirmektedir. Taşkend-Fergana Vadisi Bölgesini ise Dutar çalgısını kadınların çaldığını ve "İskan" söylediklerini, diğer şarkı türünün ise terma ve şublama olduğunu aktarmıştır. Şeşmakam bu bölgede de yaygındır kullanılan bazı makamlar ise "dügah, Hüseyni, Çargah, Bayat ve Gülyar-şahbaz'dır. Harezm Bölgesine geldiğimiz de ise Şeşmakam sisteminin burada farklılaştığı, halk müziğinde ise balaman ve düdük çalgılarının İran ve Azerbaycan ile benzerlik gösterdiklerini ifade etmektedir (Ayangil, 2014: 143).

Özbek müzik kültürü deyince sadece geleneksel ezgiler akla gelmez. Uygulamalı olmayan ezgi kültürü ise koşık, lapar, yalla, terma aşula gibi kadim türlerle ilişkilidir. Bu türdeki müzik ve ezgiler, her zaman her yerde icra edilir. Bu türden ezgilerin tamamı, yapı ve içerik bakımından birbirinden ayrılır" (Ganieva, 2014: 248).

"Özbek millî müziği temelde diyatoniktir, ancak kromatik öğelerde barındırır. Millî ezgilerde geniş ölçüde çeşitlilik ve değişkenlik görülür. Millî ezgilerin ritmi tamamen ayrıdır. Bu ezgilerin sözlerinde, Doğu şairlerinin millî ve profesyonel şiirleri kullanılır" (Ganieva, 2014: 248).

"Özbek müzik kültüründe bütün Orta Asya'ya yayılmış değişik çok sayıda müzik aleti kullanılır. Ancak kopuz, dombra ve çeng-kopuz, taklit edilemeyen bir sese sahiptir ve en eski müzik aletlerindendir. Bu aletlerin, profesyonel halk ezgileri ve şiirlerle beraber destan anlatma sanatında da kullanılır (Ganieva, 2014: 249).

4. Özbekistan Popüler Müzik Kültürü

Günümüz Özbek müziğin ise zamanla modern etkilerle birleşerek yeni bir tarz geliştirdiği görülmektedir. Bugün, geleneksel ezgilerin modern aranjmanlarla ve Batı müziği unsurlarının eklenmesiyle farklı tarzlarda Özbek müziği icra edilmektedir. Günümüz Özbek müziği için, kültürel zenginliğin ve müziğin evrensel dili arasında bir denge kurma çabası mevcuttur demek yanlış olmayacaktır.

Bu araştırmada dört farklı platformdan izlenme ve dinleme istatistikleri alınmıştır. Platformların çalışma yapıldığı tarihteki güncel verileri ile izlenme oranlarına göre sıralanmış ilk 20 şarkı ve şarkıcı bilgileri çekilerek tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1'de YouTube verileri kullanılmıştır. YouTube, Google'a ait bir Amerikan çevrimiçi video paylaşım ve sosyal medya platformudur. Tablo 2'de İTunes verileri

kullanılmıştır. İTunes, Apple şirketinin ürettiği, Mac OS X, Windows 2000 Windows XP Windows Vista ve Windows 8 altında çalışabilen ücretsiz bir film ve müzik oynatıcı, ortam oynatıcısı, internet radyosudur. Tablo 3'te Apple Music verileri kullanılmıştır. Apple tarafından geliştirilen müzik dinleme servisidir. Bu uygulamayla kullanıcılar kendi cihazlarına dinlemek istedikleri müzikleri indirebilir, önceden oluşturulan oynatma listelerini dinleyebilirler. Tablo 4'te ise Shazam verileri kullanılmıştır. Shazam kişilerin dışarda duydukları şarkıların ismini bulmak isteyebileceklerinden yola çıkan bir uygulamadır. Uygulama açılarak, çalınan müzik dinletilir ve program tarafından şarkının bilgilerinin bulunması şeklinde çalışır.

Tablo 1: Youtube Özbekistan popüler şarkıcılar, şarkılar ve izlenme sayıları

Youtube Özbekistan Popüler Şarkıcılar-Şarkıları ve İzlenme Sayıları		
Sıra Nu	**Şarkıcı-Şarkısı**	**İzlenme Sayısı**
1	Ozoda Nursaidova- Ko'k jiguli	3,018,704
2	Dildora Niyozova – Yugur	1,446,243
3	Alisher Bayniyazov - Hayrana (feat. Sevinch Ismoilova)	1,087,957
4	Dilnoz - Saharlarda	837,342
5	Xamdam Sobirov - Qizil ko'ylak	588,018
6	Doston Ergashev - To'yiga Borib Kelamiz	577,897
7	Yulduz Usmonova - O'zbekcha Gapir	577,681
8	Ziyoda Qobilova - Kulib qo'y	576,462
9	Xamdam Sobirov - Janze	474,293
10	Adam - Zhurek (Isko Alvarez remix)	453,785
11	Yulduz Usmonova - Senmiding	349,747
12	Munisa Rizaeva - O'ylamading	348,639
13	Xamdam Sobirov - Yuragimni yaraladi	342,189
14	Botir Qodirov - Sevgisi yolg'onim	340,314
15	Mirjalol Nematov - Guli Lola	325,442
16	Xamdam Sobirov - Daydib	321,089
17	Dystinct- La	310,257
18	Sardor Tairov - Naryog'i yo'q	310,181
19	Sherzodbek Jonibekov - Daddo	290,495
20	Jaloliddin Ahmadaliyev - Indamaygina	282,350

İlk Sırada özbek Şarkıcı Ozoda Nursaidova Özbekçe söylediği *Ko'k Jiguli* isimli şarkısıyla bulunuyor. 2. sırada Özbek Şarkıcı Dildora Niyozova, Özbekçe söylediği *Yugur* şarkısıyla yer alıyor. 3. sırada Özbek Şarkıcılar Alisher Bayniyazov ve Sevinch Ismoilova'nın düet yaptıkları *Hayrana* şarkısı bulunuyor. 4. sırada Özbek Sanatçı Dilnoza Kubayeva Özbekçe söylediği *Saharlarda* şarkısıyla bulunuyor. 5. sırada Özbek Şarkıcı Xamdam Sobirov Özbekçe söylediği *Qizil Ko'ylak* şarkısıyla bulunuyor. 6. sırada Özbek Şarkıcı Doston Ergashev, *To'yiga Borib Kelamiz* isimli şarkısıyla yer alıyor. 7. sırada Özbek Şarkıcı Yulduz Usmonova bulunuyor. 8. sırada Özbek Şarkıcı Ziyoda Qobilova, *Kulib qo'y* isimli şarkısıyla bulunuyor. 9. sırada Xamdam Sobirov, *Janze* isimli pop şarkısı ile bulunuyor. Bu şarkılardaki müzik kliplerinin film gibi çekilmiş olması ve toplu dansların Bollywood sineması ögeleri taşıması dikkat çekici bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. 10. sırada Özbek Şarkıcı Adam, *Zhurek* isimli şarkısıyla bulunuyor. Şarkı listedeki diğer müzik parçalarına göre daha az pop müzik öğeleri içeriyor ve hem şarkının üslubu hem de sanatçının stil olarak rap müziğe daha yakın olduğu söylenebilir. 12. sırada Özbek Şarkıcı Munisa Rizaeva, pop şarkısı *O'ylamading* isimli şarkısıyla bulunuyor. 14. sırada Botir Qodirov isimli Şarkıcı, Özbekçe söylediği pop şarkısı *Sevgisi Yolg'onim* isimli şarkısıyla bulunuyor. 15. sırada Özbek Şarkıcı Mirjalol Nematov Özbekçe söylediği *Guli Lola* isimli pop şarkısıyla bulunuyor. Listede farklı dilden müzik yapan tek Müzisyen Belçikalı Dystinct, Arapça söylediği *La* isimli şarkısıyla bulunuyor. 18. sırada Özbek Şarkıcı Sardor Tairov, *Naryog'i Yo'q* isimli pop şarkısıyla bulunuyor. 19. sırada Özbek Şarkıcı Sherzodbek Jonibekov, *Daddo* isimli pop şarkısıyla

bulunuyor. Son sırada ise Özbek Şarkıcı Jaloliddin Ahmadaliyev, *Indamaygina* isimli pop şarkısıyla bulunuyor.

Tablo 2: İTunes Özbekistan popüler şarkıcılar ve şarkıları

İTunes Özbekistan Popüler Şarkıcılar ve Şarkıları		
Sıra Nu	**Şarkıcı**	**Şarkısı**
1	Lana Del Rey	Say Yes To Heaven
2	Zara Larsson	Can't Tame Her
3	Inkyz	Bottle
4	Joe Dassin	Et si tu n'existais pas
5	Rema & Selena Gomez	Calm Down
6	Гусейн Манапов	Осень
7	J Hope	on the Street
8	Amr Diab	Tamly Maak
9	Mzade	About
10	Mirko Buschiazzo	Gladiator Ending Theme
11	Mike D' Jais	My Sweet Heart
12	Victoria Celestine	Can You Hear the Echo? - Adam Turner Club Mix
13	Miguel	Sure Thing
14	Joe Dassin	Salut
15	FLO	Fly Girl (feat. Missy Elliott)
16	Coldplay	Paradise
17	j-hope, Gaeko & Yoon Mırae	Neuron
18	Shakhzoda	Rahmat Hayot
19	Another Knight	Kai's Theme ~ Kung Fu Panda Lofi
20	Shohruhxon	Janona

İlk sırada Amerikalı Şarkıcı Lana Del Ray, *Say Yes To Heaven* şarkısıyla bulunuyor. 2. sırada İsveçli Şarkıcı Zara Larsson, *Can't Tame Her* Şarkısıyla bulunuyor. 3. sırada Inkyz adıyla bilinen Fransız DJ, Elektronik müzik öğeleri barındıran *Bottle* şarkısıyla bulunuyor. 4. sırada Fransız Joe Dassin, romantik ögeler barındıran *Et si tu n'existais pas* şarkısıyla bulunuyor. 5. sırada Rema & Selena Gomez'in düet yaptıkları popüler şarkıları *Calm Down* bulunuyor. 6. sırada Гусейн Манапов isimli Müzisyen *Осень* isimli şarkısıyla bulunuyor. 7. sırada dünyaca ünlü Koreli BTS grubunun üyelerinden olan Şarkıcı J Hope, *on the Street* isimli solo rap şarkısı ile bulunuyor. 8. sırada Mısırlı Amr Diab, dünyaca popüler şarkısı *Tamally Maak* şarkısı ile bulunuyor. 9. sırada Deep House türüyle Mzade, *About* şarkısıyla bulunuyor. 10. Sırada Mirko Buschiazzo, *Gladiator Ending Theme* şarkısıyla bulunuyor. 11. sırada Deep House türüyle Mike D' Jais, *My Sweet Heart* şarkısıyla bulunuyor. 12. sırada Amerikalı Şarkıcı Victoria Celestine, *Can you Hear the Echo* isimli Elektronik müzik ögeleri barındıran şarkısıyla yer alıyor. 13. Sırada Miguel, *Sure Thing*, 14. Sırada Joe Dassin, *Salut* 15. sırada Amerikan müzik grubu FLO, *Fly Girl* (feat. Missy Elliott) şarkısıyla bulunuyor. 16. sırada İngiliz müzik grubu Coldplay, *Paradise* şarkısıyla bulunuyor. 18. sırada Özbek Şarkıcı Shakhzoda, Özbekçe söylediği *Rahmat Hayot* şarkısıyla bulunuyor. 19. sırada bir animasyon filminin tema müziği olan Kai's Theme ~ Kung Fu Panda Lofi bulunuyor. 20. sırada Özbek Şarkıcı Shohruhxon, Özbekçe söylediği *Janona* şarkısıyla bulunuyor.

Tablo 3: Apple Music Özbekistan popüler şarkıcılar ve şarkıları

Apple Music Özbekistan Popüler Şarkıcılar ve Şarkıları		
Sıra Nu	***Şarkıcı***	***Şarkısı***
1	Munisa Rizaeva	O'ylamading (feat. Konsta)
2	Jimin	Like Crazy
3	Basta	На зare
4	El Shab Arab	Wain Meaady
5	Jimin	Like Crazy (English Version)
6	Artemas	I like the way you kiss me

7	Adele	Set Fire to the Rain
8	Basta & HammAli & Navai	Где ты теперь и с кем
9	Ozoda	Ko'k Jiguli
10	Anna Asti	По барам
11	Shoxrux	Hato
12	Anna Asti	Царица
13	Macan & Scirena	IVL
14	Joezi & Lizwi	Amathole
15	The Weeknd	Blinding Lights
16	Munisa Rizaeva	Armon (feat. Yamin Band)
17	Eminem	Mockingbird
18	Tate McRae	Greedy
19	Xcho	Мир на двоих
20	The Weeknd, Jennie & Lily Rose Depp	One Of The Girls

İlk sırada Özbek Şarkıcı Munisa Rizaeva, pop şarkısı *O'ylamading* isimli şarkısıyla bulunuyor. 2. sırada Kore müzik grubu olan BTS üyelerinden olan Jimin'in, *Like Crazy* isimli şarkısı bulunuyor. 3. sırada Rus Rap Şarkıcısı Basta, *На заре* şarkısıyla bulunuyor. 4. sırada Arap asıllı Şarkıcı El Shab Arab, *Wain Meaady* isimli şarkısıyla bulunuyor. 6. sırada İngiliz Sanatçı Artemas, *I like the way you kiss me* isimli şarkısıyla bulunuyor. 7. sırada İngiliz Şarkıcı Adele, *Set Fire to the Rain* isimli şarkısıyla bulunuyor. 9. sırada Özbek Şarkıcı Ozoda Nursaidova Özbekçe söylediği *Ko'k jiguli* isimli şarkısıyla bulunuyor. 10. sırada Ukraynalı Şarkıcı ANNA ASTI, *По барам* isimli şarkısıyla bulunuyor. 11. sırada Özbek Şarkıcı Shoxrux, *Hato* isimli rap şarkısıyla bulunuyor. 13. sırada Rus Şarkıcılar Macan & Scirena'ın düet yaptığı, *IVL* isimli Rusça Şarkı bulunuyor. 14. Sırada DJ Joezi, *Amathole* isimli elektronik ögeli parçasıyla yer alıyor 15. sırada Kanadalı The Weeknd isimli Şarkıcı, *Blinding Lights* isimli şarkısıyla bulunuyor. 18. sırada Kanadalı Şarkıcı Tate McRae, *Greedy* şarkısıyla bulunuyor. 19. sırada Ermeni Şarkıcı Xcho, *Мир на двоих* isimli rusça söylediği rap şarkısıyla bulunuyor. 20. sırada listede iki defa yer bulan grup The Weeknd, JENNIE & Lily Rose Depp, *One of the Girls* isimli şarkısıyla bulunuyor.

Tablo 4: Shazam Özbekistan popüler şarkıcılar ve şarkıları

Shazam Özbekistan Popüler Şarkıcılar ve Şarkıları		
Sıra Nu	**Şarkıcı**	**Şarkısı**
1	50 Cent	Disco Inferno (Viceroy Jet Life Remix)
2	Ulug'bek Yulchiyev	Mayin Esar Shabboda
3	El Shab Arab	Wain Meaady
4	Joezi & Lizwi	Amathole
5	Ionut Cercel	Made in Romania
6	TONI	На века
7	Adam	Zhurek
8	Raffaella Carrà	Pedro
9	Artemas	I like the way you kiss me
10	Dystınct	La
11	Kambulat	Полюбила дурака
12	Shalco	Bestie Zuck
13	Jaxomy, Agatino Romero & Raffaella Carrà	Pedro
14	Sickick	Intro (Infected)
15	Basta & HammAli & Navai	Где ты теперь и с кем
16	Orange Blossom	Ya Sîdî
17	Sickick	Who Needs Keyboards Anyway
18	Yulduz Usmonova & Malik	O'zbekcha Gapir
19	Serdar Ortaç	Dansöz
20	Imany	Don't Be so Shy (Filatov & Karas Remix)

İlk sırada Amerikalı Rap Şarkıcısı 50 Cent, *Disco Inferno (Viceroy Jet Life Remix)* şarkısıyla bulunuyor. 2. sırada Özbek Şarkıcı Ulug'bek Yulchiyev, Özbekçe söylediği *Mayin*

Esar Shabboda şarkısıyla bulunuyor. 3. sırada Arap asıllı Şarkıcı El Shab Arab, *Wain Meaady* şarkısıyla bulunuyor. 4. sırada DJ Joezi, *Amathole* isimli elektronik ögeli parçasıyla yer alıyor. 5. sırada Romen Şarkıcı Ionut Cercel, *Made in Romania* şarkısıyla bulunuyor. 6. sırada TONI - *На века* 7. sırada Özbek Şarkıcı Adam, *Zhurek* isimli şarkısıyla bulunuyor. 8. sırada İtalyan Şarkıcı Raffaella Carrà, *Pedro* isimli şarkısı bulunuyor. 9. sırada İngiliz Sanatçı Artemas, *I like the way you kiss me* isimli şarkısıyla bulunuyor. 10. sırada Belçikalı Müzisyen DYSTINCT, Arapça söylediği *La* isimli şarkısıyla bulunuyor. 11. sırada Kazak Rap Şarkıcısı Kambulat, Rusça söylediği *Полюбила дурака* isimli şarkısıyla bulunuyor. 12. Sırada Shalco, *Bestie Zuck*, 14. Sırada Kanadalı Müzisyen Sickick, *Intro (Infected)* isimli çalışmasıyla bulunuyor. 15. Sırada Basta & HammAli & Navai, *Где ты теперь и с кем*, 16. sırada Fransız grup Orange Blossom, Arapça söyledikleri *Ya Sîdî* şarkısıyla bulunuyor. 17. sırada Kanadalı Müzisyen Sickick, *Who Needs Keyboards Anyway* isimli şarkısıyla bulunuyor. 18. sırada Özbek Şarkıcılar Yulduz Usmonova & Malik'in düet yaptıkları *O'zbekcha Gapir* isimli şarkı ile bulunuyorlar. 19. sırada Türk Pop Şarkıcısı Serdar Ortaç, *Dansöz* şarkısıyla bulunuyor. 20. sırada Fransız Imany, *Don't Be So Shy* şarkısıyla bulunuyor.

Sonuç

Tablo 5: En çok dinlenen sanatçılar, türler ve en çok kullanılan diller

En çok Dinlenilen Sanatçılar		**En çok Kullanılan Diller**		**En çok Dinlenilen Türler**	
Özbek	28	Özbekçe	28	Pop	62
Amerikan	11				
Fransız	7	İngilizce	30		
Kanada	5				
İngiliz	4	Rusça	9	Rap	8
Güney Kore	4				
Rus	5	Arapça	6		
Belçika	2				
Arabistan	2	Fransızca	2		
İtalyan	3				
Kazak	1	İtalyanca	2	Elektronik	9
Mısır	1				
Ermeni	1	Türkçe	1		
Romen	1				
Türk	1	Romence	1		
Ukrayna	2				
İsveç	1				

Tablo 5 incelendiğinde, Özbek sanatçıların yoğunlukla dinlendikleri ve Özbek gençlerinin ağırlıklı olarak pop müzik dinlediklerini 2. Sırada Rap müzik ve 3. Sırada elektronik tabanlı müziğin yer aldığını görüyoruz. Elektronik tabanlı müziğin kendi içerisinde birçok alt kolu olduğu bilinmekte ve listede yer alan elektronik eserlerde çeşitlilik içermektedir.

Tabloda, platformlar arasından Youtube sıralamasında benzerlik ön plana çıkarken diğer uygulamalarda hem dil hem tür olarak çeşitlilik görülmektedir. Youtube platformunun ücretsiz kullanım alanının olması, müzik tercihlerinde ekonomik unsurun müzik zevkleri üzerinde etkisi olabileceğini düşündürmektedir. Özbek Kliplerinin sinemogrifik ögeler taşıması bir diğer tespit olarak karşımıza çıkmaktadır. Şarkı sürelerini aşan, uzun video kliplerde kadın-erkek ilişkileri üzerine benzer unsurların işlendiği görülmektedir. Ayrıca toplu dansların yapıldığı müzikal ögeler de bulunmaktadır.

Tabloya göre şarkıları genellikle kendi dillerinde dinlemeyi tercih ettikleri söylenebilir. Tabloda dikkat çeken diğer durum 1. sırada dinlenilen şarkıların İngilizce olmasıdır; bunun sebebi Global dünyada Özbek gençlerin, dünyadaki en yaygın kullanılan dillerden biri olan İngilizceye olan ilgisi ile açıklanabilir. Son yıllarda gençler arasındaki

popülaritesinden bahsedebileceğimiz alanlardan biri K-Pop olarak da adlandırılan Kore poptur. Özbek gençlerinin bu akımın dışında olmadıkları popüler sanatçılar kategorisinde Güney Koreli şarkıcıların olmasından anlaşılmaktadır. Şarkıların sözleri itibariyle aşk, özlem, ayrılık gibi romantik konular üzerine olduğu görülmektedir. Bu çıkarımlar sonucunda görülüyor ki Özbek gençleri ana akımı takip ediyor, popüler olanın etkisinde müzikler tercih ediyor.

KAYNAKÇA

Ayangil, Ruhi (2014). "Türk Dünyasının Müziği". *Yeni Türkiye Dergisi*, Tür Musikisi Özel Sayısı, 57: 137-146.

Berg, L., Lune, H. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Eğitim Yayınevi.

Erol, A. (2017). *Popüler Müziği Anlamak*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Ganieva, I. (2014). "Çağdaş Özbek Halk Müziğinde Yeni Vizyon". *Yeni Türkiye,* 57, Türk Musikisi Özel Sayısı.

Gans, J. H. (2012). *Popüler Kültür ve Yüksek Kültür*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Giddens, A., Sutton, P. W. (2014). *Sosyolojide Temel Kavramlar*. Ankara: Phoenix Yayınevi.

Küçükkaplan, U. (2016). *Türkiye'nin Pop Müziği*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Punch, K. F. (2014). *Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Stillman, D. – Stillman. J. (2018). *İşte Z Kuşağı*. İkü Yayınevi.

Tarhan, U. (2017). *T-İnsan*. İstanbul: Ceres Yayınları.

Türkmen, U. (2021). *Müziğin Sosyal Psikolojisi*. Ankara: İzge Yayınları.

https://kworb.net/charts/ (Erişim Tarihi 2 Nisan)

https://tr.m.wikipedia.org/wiki/İTunes (Erişim Tarihi 5 Nisan)

https://tr.m.wikipedia.org/wiki/YouTube (Erişim Tarihi 5 Nisan)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Apple_Music (Erişim Tarihi 5 Nisan)